

Levanger kommune
Landbruk

RAPPORT

ELG - SKOG I LEVANGER, NORD-TRØNDELAG. OVERVÅKINGSTAKST, 2003.

Levanger kommune

Rapport

2003

Tittel: Elg – Skog i Levanger, overvåkingstakst 2003.

Dato: 08.01.04

Forfattere : Gunnar Kjærstad - gunnar.kjarstad@levanger.kommune.no

Antall sider: 8

Enhet: Landbruk

Ekstrakt

I 2002 ble det satt i gang en grunnlagstakst for å undersøke elgens beitetilgang i Levanger. Dette er i 2003 fulgt opp med en overvåkingstakst. Arbeidet er utført etter metode utarbeidet under prosjektet Elg - Skog i Nord-Trøndelag.

Undersøkelsene viser at dagens elgbestand gir en god utnyttelse av elgbeitet. Sammenlignet med grunnlagstaksten i 2002 er det en svak nedgang i beitepresset i 2003.

Arbeidet er utført som et samarbeidsprosjekt mellom rettighetshaverne og Levanger kommune.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Elgstammens utvikling siste år	3
3. Metode og beregning av resultater.....	3
4. Resultater.....	4
5. Diskusjon	5
6. Konklusjon.....	6
7. Litteratur	6
8. Vedlegg.....	6

1. Innledning

Siden begynnelsen av 1970-tallet har elgstammen hatt en sterk økning i Norge og i Levanger. I 1975 lå avskytingen på 33 dyr i Levanger, avskytingen har nå økt og det er en målsetting om en årlig avskyting på 220-230 dyr i kommunen.

Med økningen i elgstammen økte behovet for en bedre oversikt over beitetilgangen i kommunen. Dette var årsaken til at det i 2002 ble satt i gang en registrering av beiteressursene. Ved undersøkelsen i 2002 ble det samlede beitepresset de siste år vurdert. I 2003 er dette fulgt opp med en overvåkingstakst der man har sett på siste vinters beitepress.

Prosjektet er gjennomført i nært samarbeid med rettighetshaverne i kommunen.

2. Elgstammens utvikling siste år

I 2002 ble det felt 212 elg i Levanger. I følge resultater fra sett elg ble det en økning i bestanden og kvote for 2003 er satt til 256 dyr.

I henhold til bestandsplaner som er godkjent av kommunen er det et ønske å stabilisere elgbestanden til en avskyting på 220-230 dyr i året.

3. Metode og beregning av resultater

Elgbeiteundersøkelser i Levanger har fulgt instruks utarbeidet under prosjektet Elg – Skog i Nord-Trøndelag (Solbraa og Gorseth 2002). Taksten består av en grunnlagstakst som ble utført i 2002 og en overvåkingstakst som er utført i 2003. Resultater fra grunnlagstaksten er publisert i rapporten: Kjærstad, G., Floten, K., Elg-Skog i Levanger, Nord-Trøndelag 2002. Rapport Levanger kommune 2002.

Overvåkingstaksten er utført som et samarbeid mellom Levanger kommune og rettighetshaverne. Rettighetshaverne har gjennomført feltregistreringene og kommunen har stått for behandling av data og skriving av rapport. I forkant av feltarbeidet ble det gjennomført en kveld med teori og en feltdag der takstinstruks ble gjennomgått.

Ved grunnlagstaksten er det utført registreringer i 86 bestand og det ble i disse bestandene tatt 969 prøveflater etter et prøveflateforband på 30x40 meter. I 2003 ble ca 30 av disse bestandene plukket ut,

for å gjennomføre overvåkingstakst. Av ulike grunner er det kun levert inn resultat fra 12 bestander hvor det er registrert 305 prøveflater etter et forband på 20x35 meter.

Følgende beitegrader er brukt:

1. Få eller ingen av siste års skudd er beitet.
2. Rundt 1/3 av siste års skudd er beitet. Det tas bare med skudd som er lave nok til beiting slik at elgen kan få tak i dem. Denne grensen går vanligvis rundt 2 meter over bakken. Etter langvarig beiting kan enkelte skudd utvikle seg innenfor ødelagte greiner, disse tas ikke med.
3. Rundt 2/3 av siste års skudd er beitet, registreres som ovenfor.
4. Nær alle siste års skudd er beitet, registreres som ovenfor. Her settes også planter som ikke har satt beitebare skudd siste år på grunn av hard beiting tidligere år.

4. Resultater

Tabell 1. Beitegrad ved grunnlagstakst og overvåkingstakst

	Grunnlagstakst	Overvåkingstakst
Furu	2,4	2,11
Bjørk	1,04	1,22
Vier	1,54	2,89
ROS	2,53	2,46
Einer	1	1,13

Tabell 1 viser beitepresset som et veid gjennomsnitt av de 12 bestandene som ble undersøkt ved overvåkingstaksten, angitt som beitegrad.

Tabell 2. Beitegrad ved grunnlagstakst og overvåkingstakst, vist i prosent.

	Grunnlagstakst	Overvåkingstakst
Furu	46,6	37
Bjørk	1,3	7,3
Vier	18	63
ROS	51	48,7
Einer	0	4,3

Tabell 2 viser beitepresset som et veid gjennomsnitt av de 12 bestandene som ble undersøkt ved overvåkingstaksten, angitt i prosent.

Tabell 3. Representasjon av de ulike treslag i overvåkingsbestandene.

	Grunnlagstakst	Overvåkingstakst
Furu	9	10
Bjørk	12	12
Vier	4	4
ROS	12	12
Einer	1	2

Tabell 3 viser i hvor mange bestand de ulike treslag er funnet. Totalt er 12 bestand undersøkt

Tabell 4. Beitegrad i prosent etter grunnlagstaksten i 2002 (Kjærstad og Floten 2002).

	Beitegrad i %
Furu	38
Bjørk	1,7
Vier	6,7
ROS	50,7
Einer	0

Beitegraden i tabell 4 er resultatet fra de 86 bestandene som ble registrert ved grunnlagstaksten i 2002.

Klima.

Vinteren 2002/2003 var preget av lite snø, men mye isdekt mark.

5. Diskusjon

Ved gjennomføring av en overvåkingstakst er det ønskelig at de bestandene som blir tatt ut er representativ for hele kommunen. En grunnlagstakst som ble gjennomført i 2002 var grunnlaget for utvalgelse av kontrollbestand. Ved grunnlagstaksten i 2002 (Kjærstad og Floten 2002) var gjennomsnittlig beitegrad for kommunen på ROS (rogn, osp og selje) 50,7 % (tab 4), i de utvalgte bestand var beitegraden 51 % (tab 2). For furu var gjennomsnittlig beitegrad i kommunen 38 % (tab 4), mens den i de utvalgte bestand var 46,6 % (tab 2). For furu er altså ikke de utplukkede bestandene representative. Ved vurdering av beitegraden må man derfor se om beitepresset øker eller reduseres og ikke konsentrere seg om beitegraden.

Under grunnlagstaksten ble det gjort registreringer i 86 bestand og det ble gjennomført 969 prøveflater. For kommunen som helhet antas det at dette gir en god statistisk sikkerhet. Under overvåkingstaksten ble det gjennomført registreringer i 12 bestand som er spredd i de ulike deler av kommunen. Det ble tatt 305 prøveflater. Som følge av mindre antall registreringer ved overvåkingstaksten er den statistiske sikkerheten lavere ved overvåkingstaksten enn ved grunnlagstaksten. Særlig gjelder dette for treslag som er lavt representert. Under overvåkingstaksten ble einer funnet i 2 bestand og vier i 4 bestand (tabell 3). I disse bestandene ble de nevnte treslag kun funnet i svært begrensede mengder. Som en følge av dette blir den statistiske sikkerheten lav og ved videre vurderinger blir disse treslag ikke vurdert.

Tabell 2 viser at bjørk har en økning i beitegrad med 6 % fra 1,3 % til 7,3 %. Grunnlagstaksten ble utført sommeren 2002 i perioden 1 juni til 1 august. Bjørk har tynne kvister som med økende tykkelse raskt øker sitt cellulosenivå (Andersen og Sæther 1996), dette fører til at elgen tar tynne kvister fra bjørk. Ut over sommeren kan beitingen på bjørk være vanskelig å se og det er lett å underestimere beitingen. For grunnlagstaksten i 2002 er det mistanke om at beitingen på bjørk ble underestimert. Grunnlagstaksten i 2003 er i stor grad gjennomført i løpet av mai måned. Beitingen er da lettere å se og man har trolig fått et mer korrekt resultat over beitepresset.

I tabell 2 ser vi at beitegraden på furu er redusert med ca 9,6 % fra 46,6 % til 37 % og beitegraden på ROS er redusert med ca 2,3 % fra 51 % til 48,7 %. Ser man nedgangen i beiting på ROS i sammenheng med nedgangen i beiting på furu kan man slå fast at beitepresset vinteren 2002/2003 har vært lavere enn tidligere.

Sett – elg data fra 2002 viser en oppgang i elgbestanden, og kvote for 2003 er satt til 256 dyr. Målet med årets kvote er å redusere bestanden til en årlig avskyting på 220-230 dyr.

Til tross for en økt elgbestand går altså beitepresset ned, dette kan skyldes at grunnlagstaksten dekket flere år som hadde større elgbestand enn vinteren 2002/2003.

I likhet med vinteren 2001/2002, var vinteren 2002/2003 mild, med lite snø, noe som resulterte i at elgen var spredd over store deler av kommunen og ikke presset de typiske vinterbeiteområdene. En annen faktor som kan føre til redusert beitepress er endringer i skogbildet. Slike endringer kan være økt vekst på lauvskog, større andel skog i egnet størrelse o.lign.

Resultatene fra overvåkingstaksten viser at beitetilgangen til hjortevilt i Levanger kommune (fastlandet) er god. Forvaltningens mål om en stabilisering av stammen mot en avskyting på 220-230 dyr er altså forenlig med dagens beitesituasjon.

6. Konklusjon

- Resultatene fra prosjektet Elg – Skog i Levanger, overvåkingstakst 2003 viser en nedgang i beitepresset i forhold til resultat fra grunnlagstaksten i 2002.
- Dagens elgbestand gir en god utnyttelse av beitepotensialet.
- Forvaltningens mål om en bestand som gir en årlig felling på 220 – 230 dyr er forenlig med tilgjengelige beiteressurser. (Dette forutsetter at dagens produktivitet i elgstammen er stabil)

7. Litteratur

Kjærstad, G., og Floten, K., Elg – Skog i Levanger, Nord-Trøndelag 2002.
Rapport Levanger kommune 2002.: 1-18

Solbraa, K., Gorseth, S., 2002 Prosjekt Elg-Skog i Nord-Trøndelag 1999-2001.

Andersen. R., og Sæther, B.E., Elg i Norge. Teknologisk forlag 1996.

8. Vedlegg

Vedlegg 1. Takstinstruks, overvåkingstakst.

Vedlegg 2. Feltskjema, overvåkingstakst.

Vedlegg 1. Takstinstruks

Kilde: Solbraa, K., Gorseth, S., 2002 Prosjekt Elg-Skog i Nord-Trøndelag 1999-2001.

Øverst i feltskjemaet noteres områdebetegnelse, bestandsnummer, areal, flateforband, taksators navn og dato for taksten. På hver prøveflate fylles det ut en linje i skjemaet for vedkommende bestand. Her noteres antall, middelhøyde og gjennomsnittlig beitegrad for hver av fem grupper av beitearter. Høyden noteres i hele desimeter, og det kan være lurt å lage en inndeling på staven/stangen som viser for eksempel 2, 4, 6, 8, 10 og 12 desimeter til hjelp ved måling av middelhøyder. Levende planter med middelhøyde mellom 0,6 og 4 meter registreres sammen med levende planter som er kortere enn 0,6 meter på grunn av beiting. Dette innebærer at alle beitede planter skal tas med både i antall, middelhøyde og beitegrad. Flere skudd på samme rot teller som en plante. For vier brukes antall kvadratmeter og ikke antall planter fordi det siste kan være vanskelig å telle. Beitegraden settes ut fra beiting på siste års skudd. Eldre beiting tas det ikke hensyn til. Siste års skudd kjennes på barkfarge og på at bittmerket er relativt lyst tidlig på våren. Det brukes følgende beitegrader:

1. Få eller ingen av siste års skudd er beitet.
2. Rundt 1/3 av siste års skudd er beitet. Det tas bare med skudd som er lave nok til beiting slik at elgen kan få tak i dem. Denne grensen går vanligvis rundt 2 meter over bakken. Etter langvarig beiting kan enkelte skudd utvikle seg innenfor ødelagte greiner, disse tas ikke med.
3. Rundt 2/3 av siste års skudd er beitet, registreres som ovenfor.
4. Nær alle siste års skudd er beitet, registreres som ovenfor. Her settes også planter som ikke har satt beitbare skudd siste år på grunn av hard beiting tidligere år.

Ved tvilstilfelle kan det være aktuelt å telle beitede og ubeitede skudd, men stort sett bør beitegraden kunne anslås med et godt skjønn uten telling.

Vedlegg 2. Feltskjema - Overvåkingstakst

Kilde: Solbraa, K., Gorseth, S., 2002 Prosjekt Elg-Skog i Nord-Trøndelag 1999-2001.

Feltskjema - overvåkingstakst

Elgbeiteregistrering ved overvåkingstakst

Område Areal i dekar
Bestand nummer Tidligere nummer (.....) Flateforb.x m
Registrert av Dato

Flate nr.	Furu		Bjørk		Vier		ROS		Einer			
	Ant.	Høy.	Beiteg.	Ant.	Høy.	Beiteg.	Ant.	Høy.	Beiteg.	Ant.	Høy.	Beiteg.
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												
23												
24												
25												
26												
27												
28												
29												
30												
31												
32												
33												
34												
Midd												

Anmerkninger: